

NEJVĚTŠÍ
VĚDECKÝ
FESTIVAL
V ČESKÉ REPUBLICE

Optické měření pH v mikroskopickém měřítku

AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY

TÝDEN VĚDY
A TECHNIKY

14.

www.tydenvedy.cz

Ondřej Podrazký

Ústav fotoniky a elektroniky AV ČR, v.v.i.

podrazky@ufe.cz

ufe

Ústav fotoniky a elektroniky AV ČR, v.v.i.

Chaberská 57, Praha Kobylisy

Rozvojová 264, Praha Suchdol

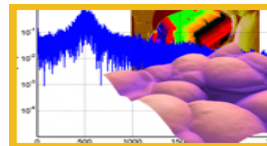
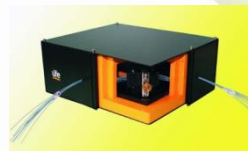
Optické biosenzory

Vláknové lasery a nelineární optika

Nanomateriály

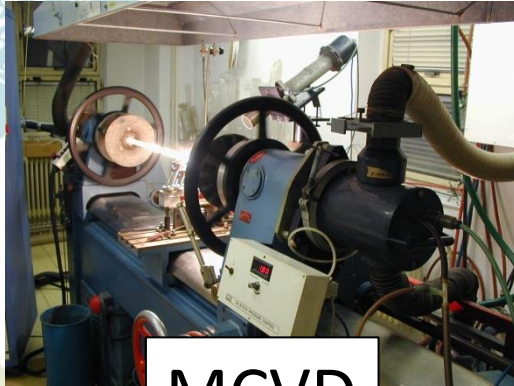
Bioelektrodynamika

Státní etalon času a frekvence

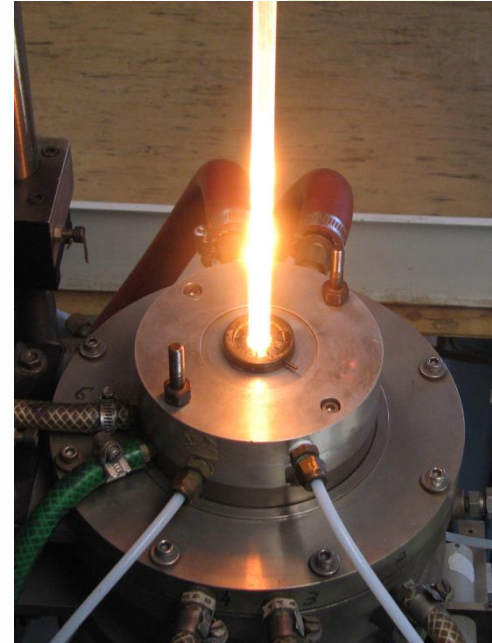
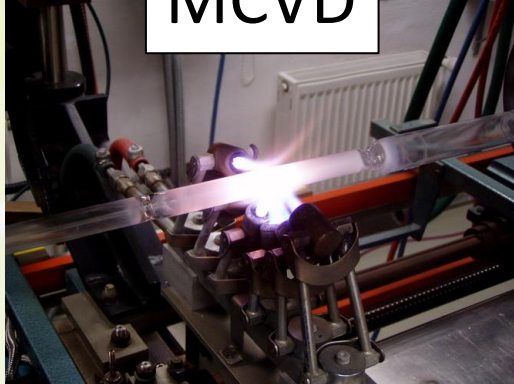

Laboratoř technologie optických vláken

NEJVĚTŠÍ
VĚDECKÝ
FESTIVAL
V PLZNI

MCVD

Tažení optických vláken

Co je to pH

pH (power of hydrogen) = **vodíkový exponent** (1909 S.P.L. Sørensen)

kyselost prostředí

$$\text{pH} = -\log [\text{H}_3\text{O}^+]$$

Obvyklý rozsah 0-14

Autoprotolýza vody: $\text{H}_2\text{O} + \text{H}_2\text{O} = \text{H}_3\text{O}^+ + \text{OH}^-$

Iontový součin vody: $K_w = [\text{H}_3\text{O}^+].[\text{OH}^-] = 10^{-14}$

$$[\text{H}_3\text{O}^+] = [\text{OH}^-] = 10^{-7} \text{ mol/L} \Rightarrow \text{pH} = 7$$

Typické hodnoty pH

kyselina v akumulátoru	< 1
žaludeční šťávy	1,5-2
šťáva z citronu	2,4
ocet	3
šťáva z pomeranče	3,5
pivo	4,5
káva	5
čaj	5,5
děšť	5,6
mléko	6,5
destilovaná voda	7
krev	7,4
mořská voda	8
mýdlo	9-10
hašené vápno	12,5
louh pro domácí použití	13,5

Indikátorové „pH papírky“

- Univerzální (rozlišení 1 pH)
- Selektivní (rozlišení až 0,2 pH)
- Jednorázové stanovení

www.lach-ner.cz

Jak se pH měří

Electrochemické (pH-elektrody)

- Skleněné elektrody
- Velký rozsah pH (2-12)
- Křehké
- Ovlivnitelné ionty kovů a EM polem

Opto-chemické (optody)

- Úzké rozpětí pH (typicky 1-2 jednotky)
- Selektivní
- Malé (komerčně dostupné ~ 140 μm)
- Interní reference

www.shelfscientific.com

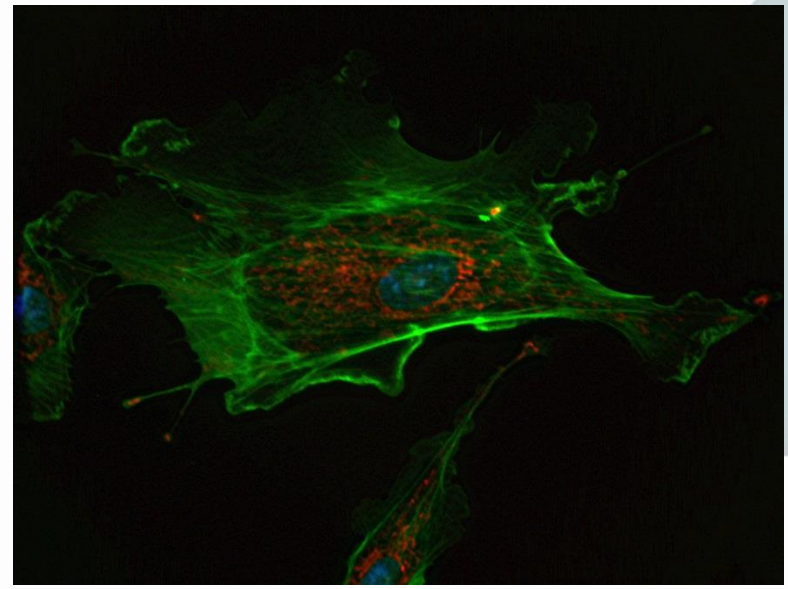

www.presens.de

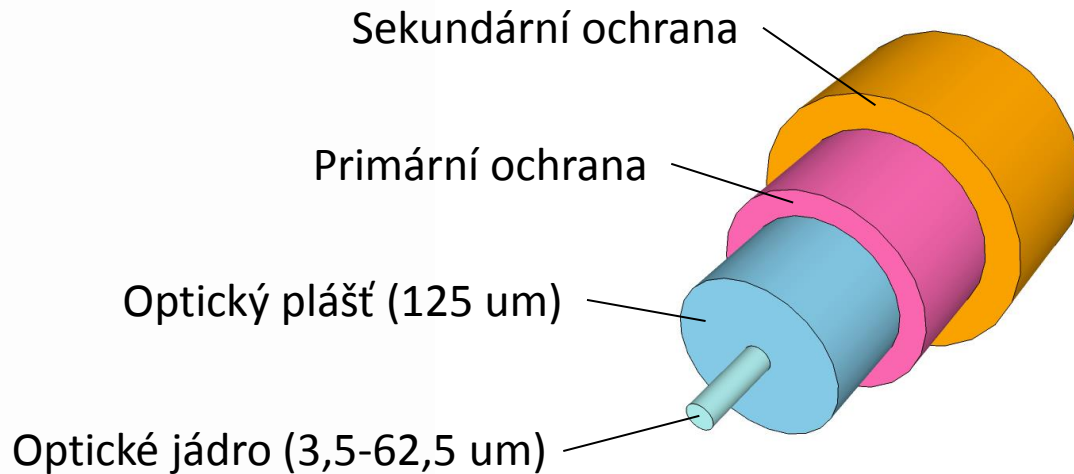
Mikroskopické metody

- Fluorescenční mikroskopie
- Konfokální mikroskopie

en.wikipedia.org

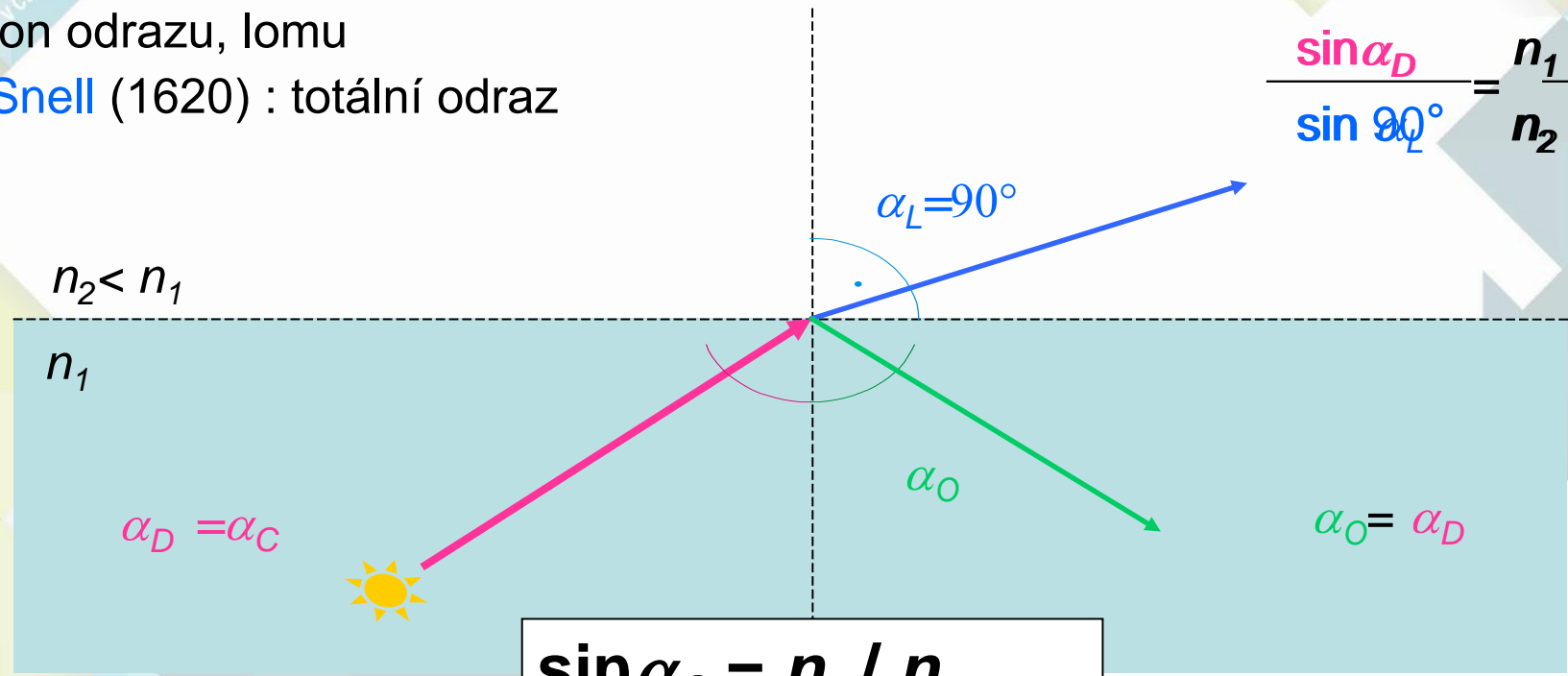
Optické vlákno

Totální odraz

Zákon odrazu, lomu

W. Snell (1620) : totální odraz

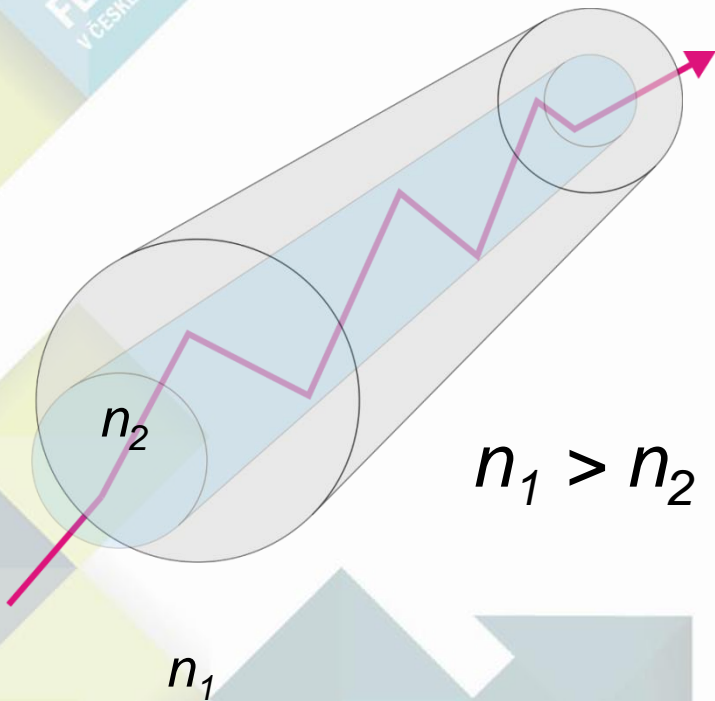
$$\frac{\sin \alpha_D}{\sin 90^\circ} = \frac{n_1}{n_2}$$

$$\sin \alpha_C = n_1 / n_2$$

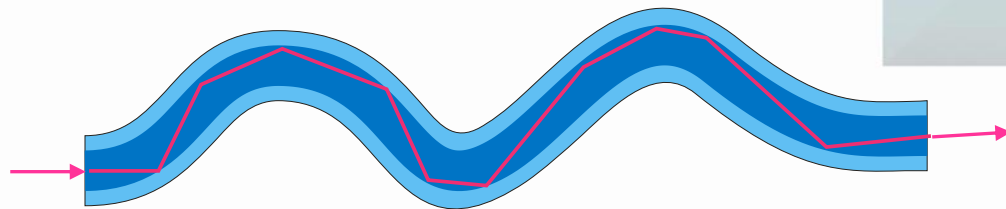
Totální odraz - příklady

Vlnovodný princip

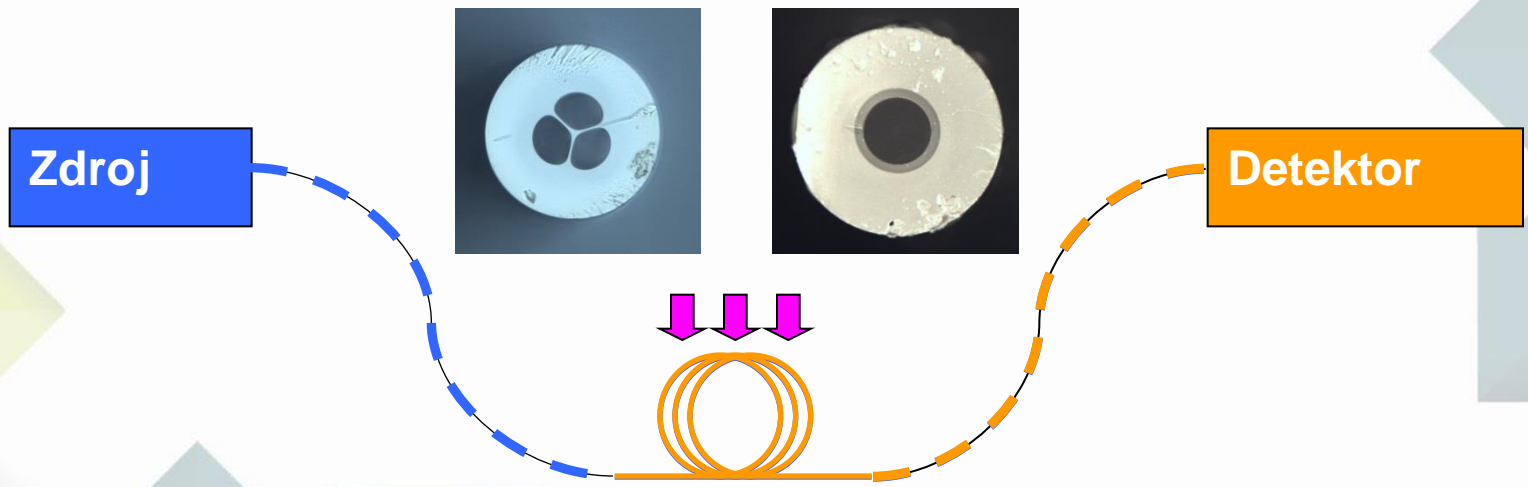

Index lomu ($n=c/v$)	
Vakuum	1
Vzduch	1,0003
Voda	1,330
Křemenné sklo	1,457

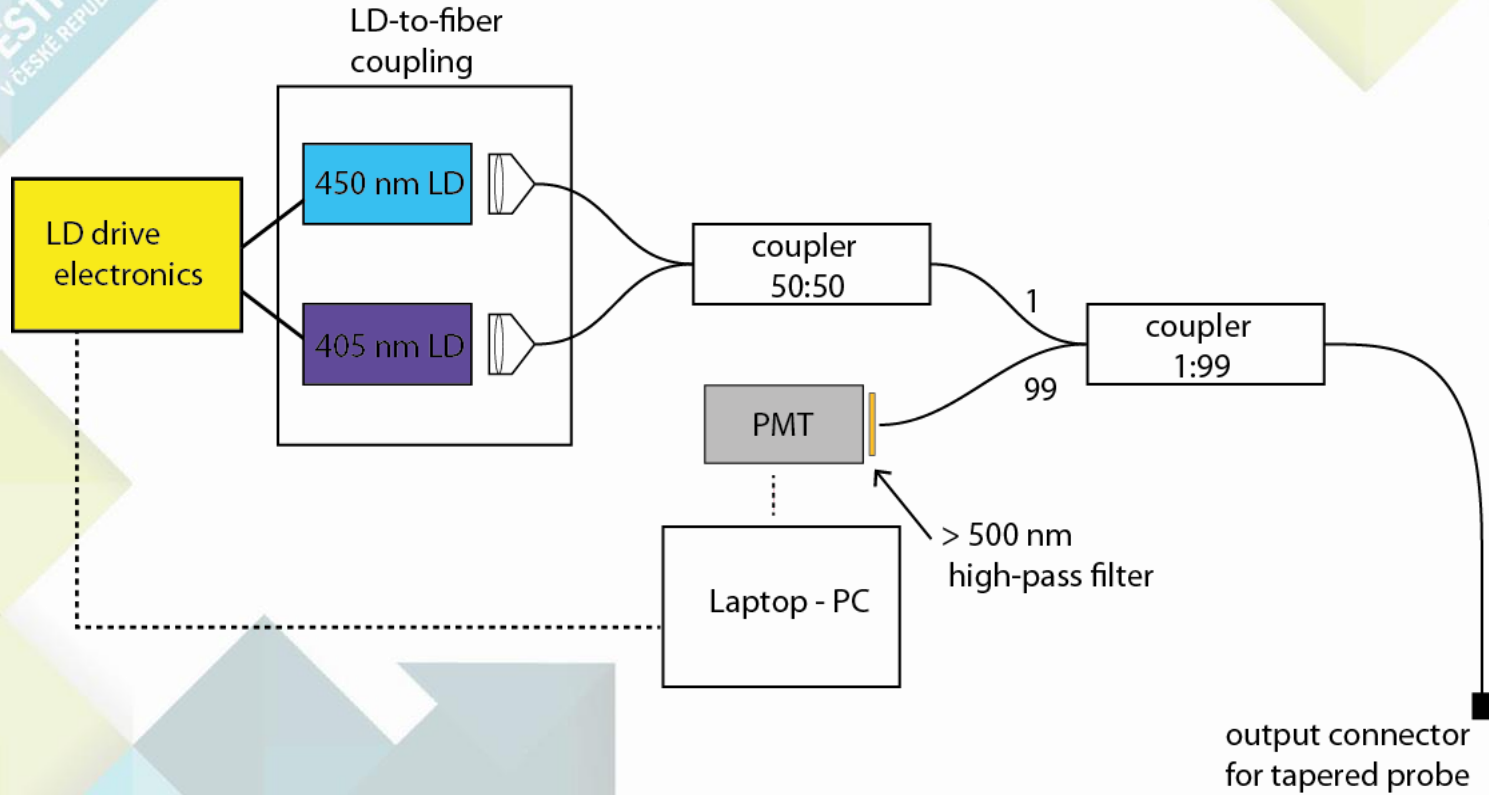
Optické vláknové senzory distribuované

Malá zařízení pro kontinuální monitorování
(bio)chemických látek a jejich koncentrace

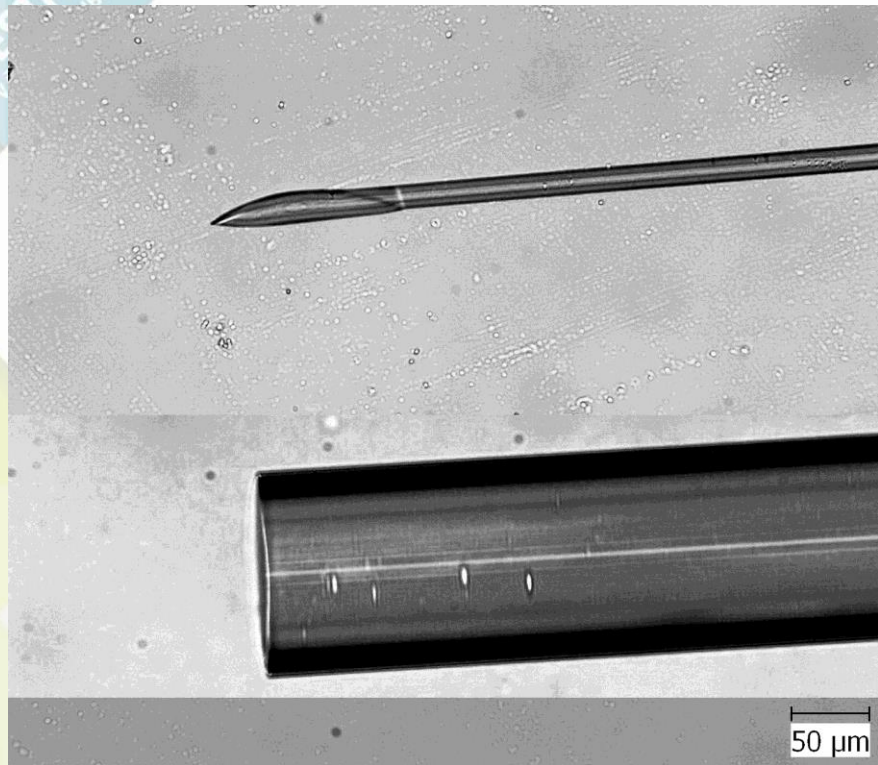

Změna vlastností světla díky vlastnostem prostředí
= převod informace o chemickém složení na optický signál

Optické vláknové senzory bodové

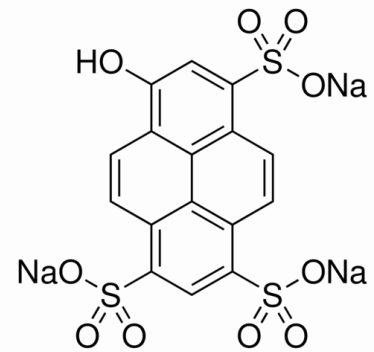

Optická sonda

Detekční vrstva:

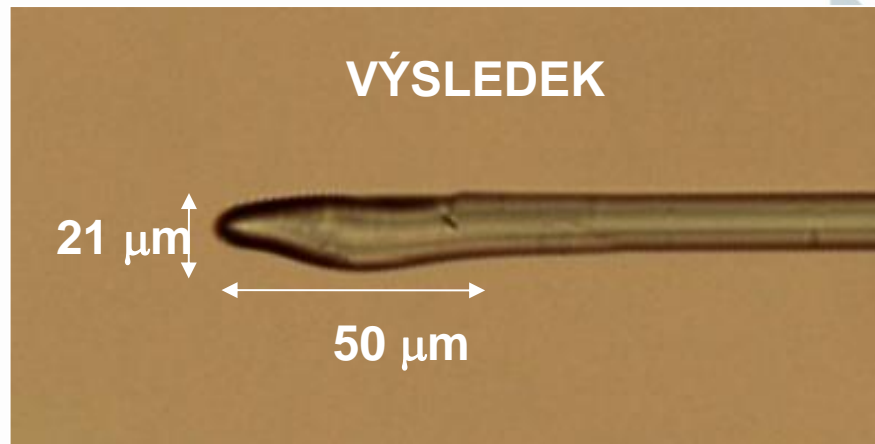
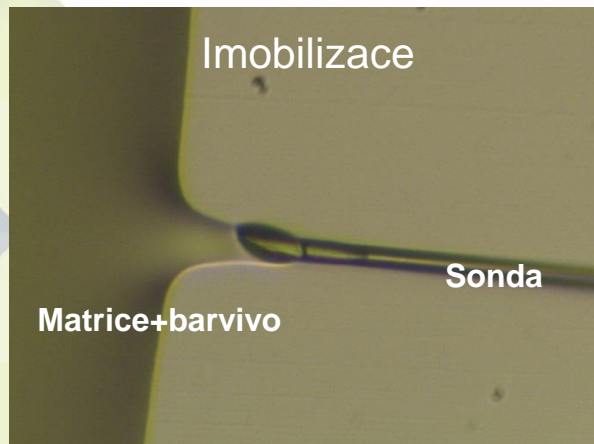
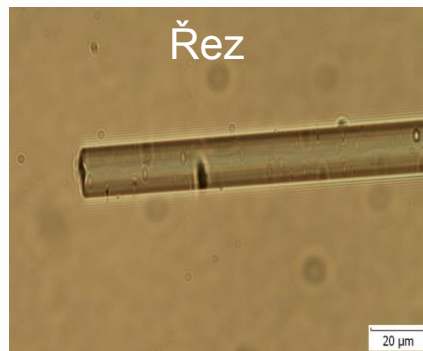
- modifikovaný pyranin
- matrice: TEOS+GLYMO

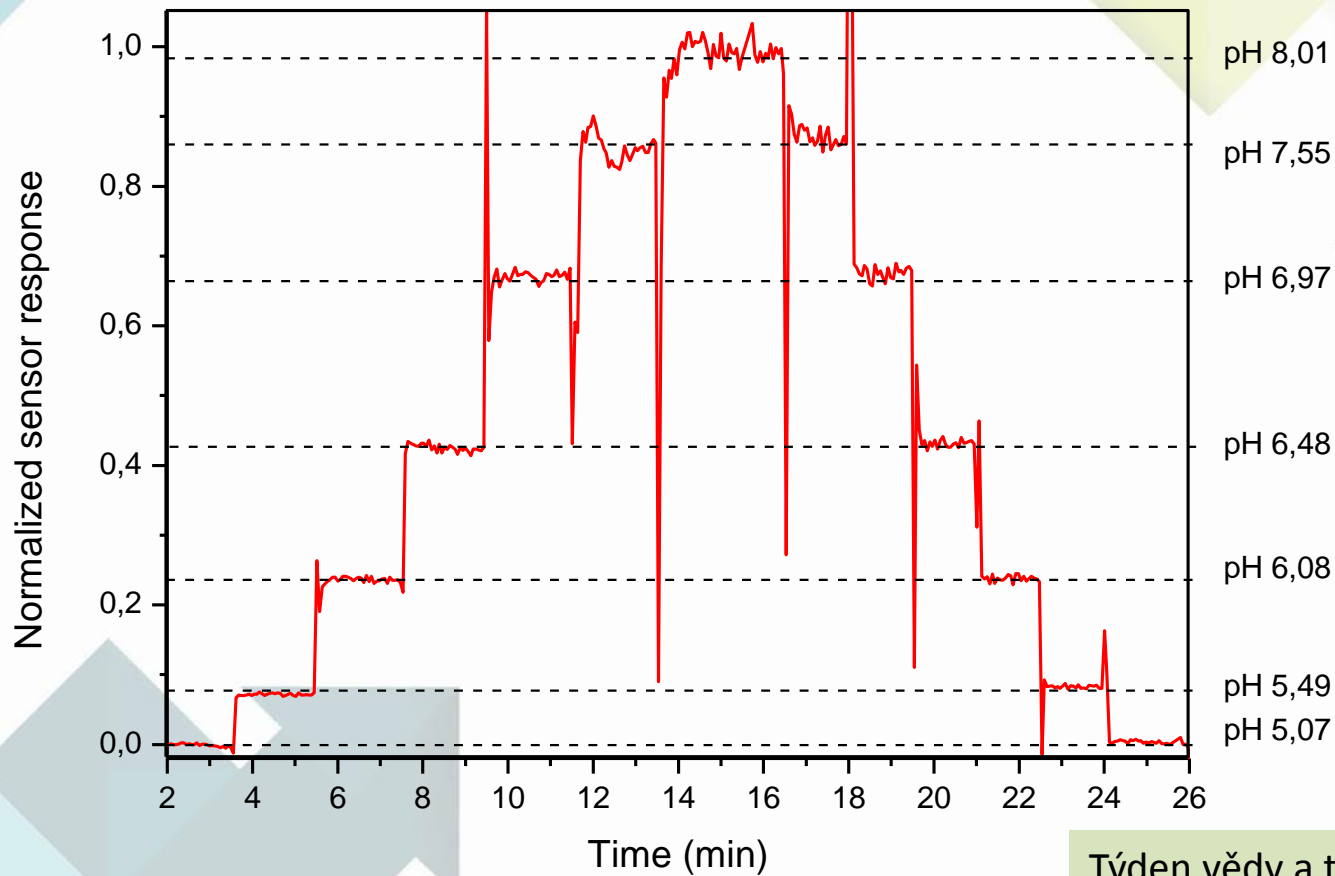
8-Hydroxypyrene-1,3,6-trisulfonic acid trisodium salt (HPTS, pyranine)

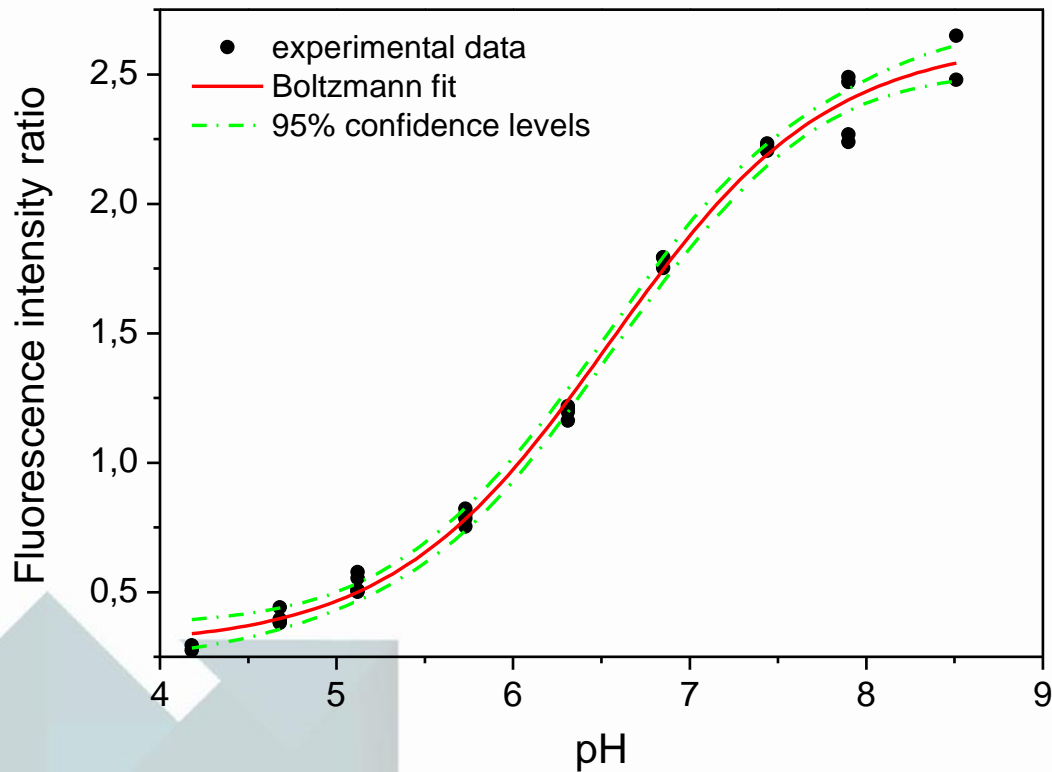
Příprava sondy

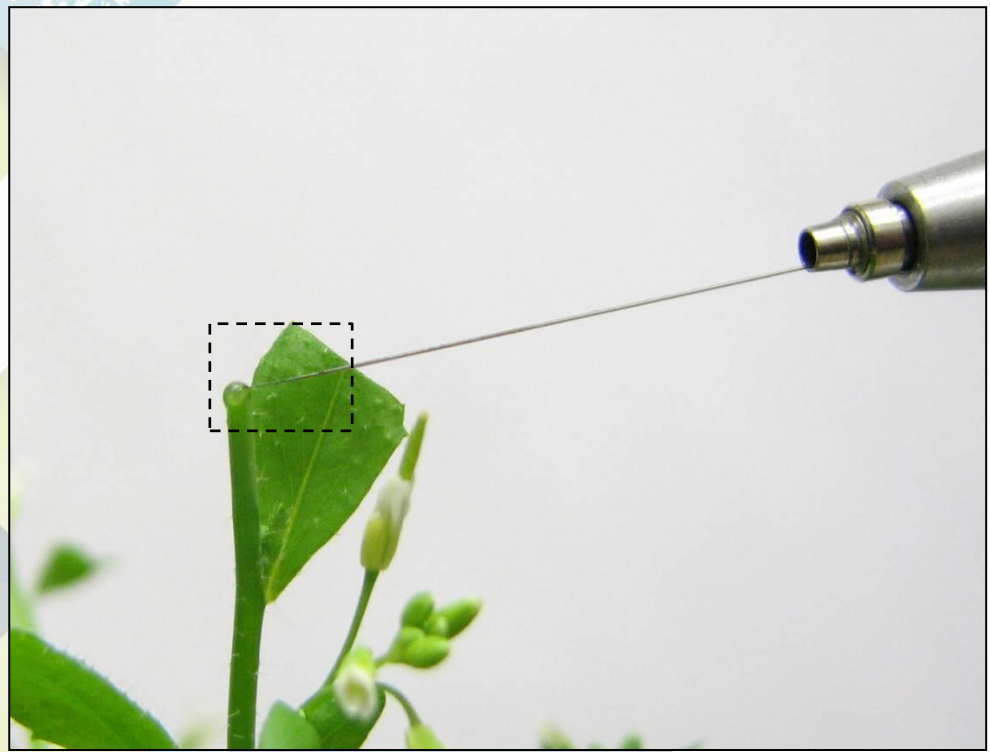
Časová odezva senzoru

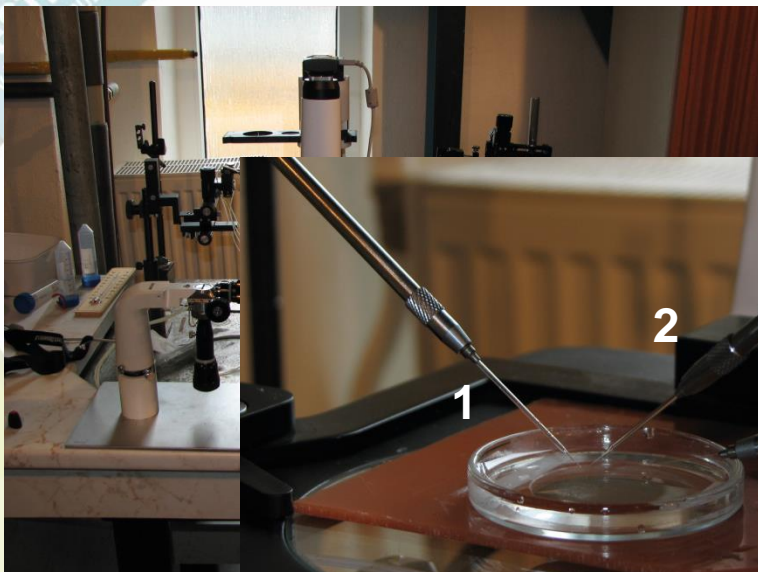
Kalibrační křivka

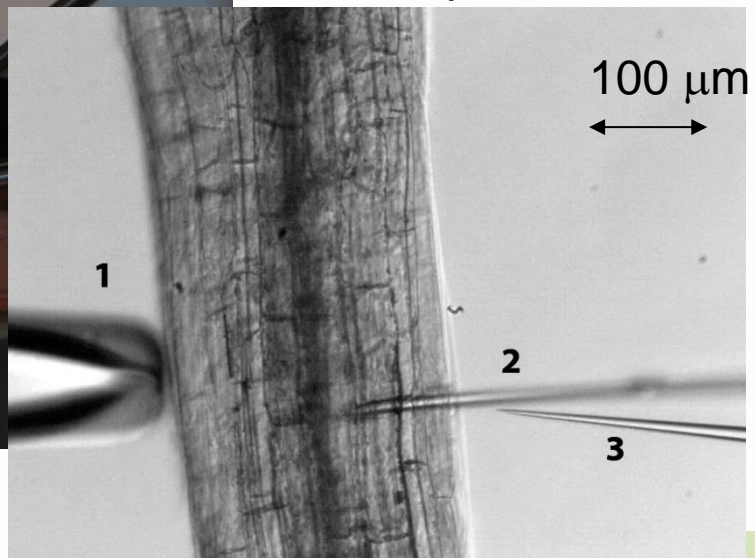
Měření pH rostlinných šťáv (exudátu)

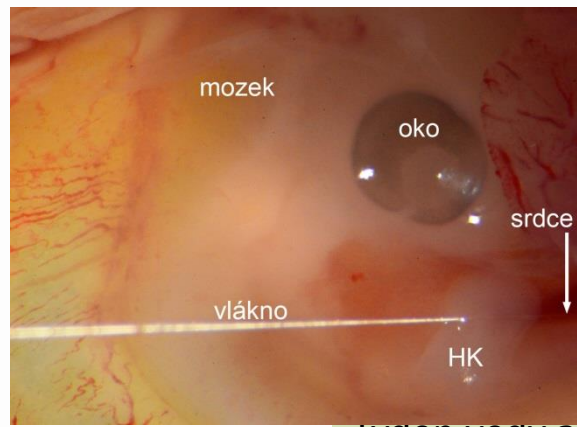
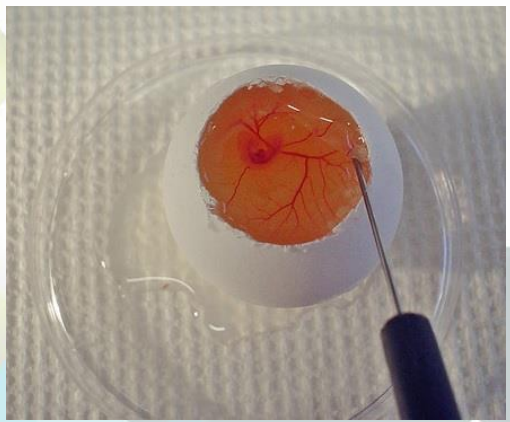
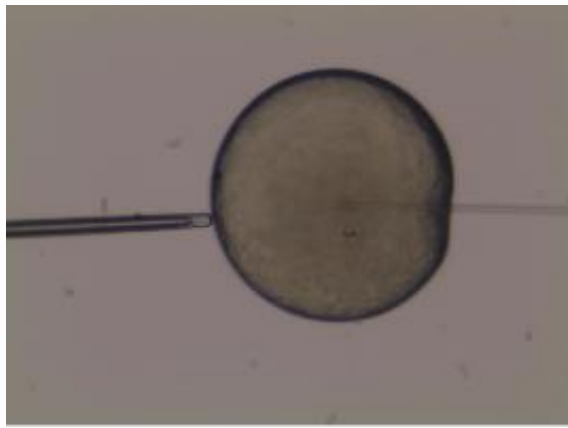
Měření pH ve stonku (*Arabidopsis Thaliana*)

- 1 – fixační pipeta
- 2 – pH sonda
- 3 – penetrátor

Měření pH v embryích

Anal Bioanal Chem (2010) 398:1883–1889
DOI 10.1007/s00216-010-4130-9

ORIGINAL PAPER

Fiber-optic pH detection in small volumes of biosamples

I. Kasík • J. Mrazek • T. Martan • M. Pospisilova •
O. Podrazky • V. Matejec • K. Hoyerova • M. Kamínek

Sensors & Transducers, Vol. 27, Special Issue, May 2014, pp. 312-318

Sensors & Transducers

© 2014 by IFSA Publishing, S. L.
<http://www.sensorsportal.com>

Tapered Optical Fiber Sensor for Detection of pH in Microscopic Volumes

Ondřej PODRAZKÝ, Vlastimil MATĚJEC, Jan MRÁZEK,
Tomáš MARTAN, Jan AUBRECHT, Ivan KAŠÍK

Institute of Photonics and Electronics, Academy of Sciences of the Czech Republic, v.v.i.,
Chaberska 57, 182 51 Prague 8, Czech Republic
Tel.: +420 266 773 558, fax: +420 284 680 222
E-mail: podrazky@ufe.cz

Materials Science and Engineering C 33 (2013) 4809–4815

Contents lists available at ScienceDirect

Materials Science and Engineering C

journal homepage: www.elsevier.com/locate/msec

In vivo optical detection of pH in microscopic tissue samples of *Arabidopsis thaliana*

Ivan Kašík^{a,*}, Ondřej Podrazký^a, Jan Mrázek^a, Tomáš Martan^a, Vlastimil Matějec^a,
Klára Hoyerová^b, Miroslav Kamínek^b

^a Institute of Photonics and Electronics, AS CR, v.v.i., Chaberska 57, Prague 8 182 51, Czech Republic
^b Institute of Experimental Botany, AS CR, v.v.i., Rozvojova 263, 165 02 Prague 6, Czech Republic

Poděkování

**LC06034 - Regulace morfogeneze rostlinných buněk a orgánů
(2006-2011 MŠMT)**

**TA04011400 - Vlákno optický pH metr pro mikroskopické biologické vzorky
(2014-2017, TA ČR)**